ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः श्री गुरुभ्यो नमः हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैतिरीय संहिता क्रम पाठः

तृतीय काण्डे - द्वितीय प्रश्नः

Table of Contents

3. कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः	. 3
3.2 तृतीय काण्डे द्वितीय प्रञ्नः – पवमानग्राहादीनां व्याख्यानं	. 3

तृतीय काण्डे - द्वितीय प्रश्नः (TS 3.2)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

3.कृष्ण यजुर्वेदीय तैतिरीय संहिता क्रम पाठः

3.2 तृतीय काण्डे द्वितीय प्रश्नः – पवमानग्राहादीनां व्याख्यानं T.S.3.2.1.1 - Kramam

यो वै । वै पवमानानाम् । पवमानानामन्वारोहान् । अन्वारोहान्. विद्वान् । अन्वारोहानित्यनु – आरोहान् । विद्वान्. यजते । यजतेऽनु । अनु पवमानान् । पवमानाना । आ रोहति । रोहति न । न पवमानेभ्यः । पवमानेभ्योऽवं । अवच्छिद्यते । छिद्यते ३येनः । इयेनोऽसि । असि गायत्रछन्दाः । गायत्रछन्दा अनु । गायत्रछन्दा इति गायत्र – छन्दाः । अनु त्वा । त्वा । आ रभे । रभे स्वस्ति । स्वस्ति मां । मा सम् । सम् पारय । पारय सुपर्णः । सुपर्णो ऽसि । सुपर्ण इति सु – पर्णः । असि त्रिष्टुप्छन्दाः । त्रिष्टुप्छन्दा अनु । त्रिष्टुप्छन्दा इति त्रिष्टुप् – छन्दाः । अनु त्वा । त्वा । आ रभे । रभे स्वस्ति । स्वस्ति मां । मा सम् । सम् पारय । पारय सघा । सघाऽसि । असि जगतीछन्दाः । जगतीछन्दा अन् ।

जगतीछन्दा इति जगती – छन्दाः । अनु त्वा । त्वा । आ रभे । ।। रभे स्वस्ति । स्वस्ति मा । मा सम् । सम् पारय । पारयेति । इत्याह । आहैते । एते वै । 1 (50/55)

T.S.3.2.1.2 - Kramam

वै पवमनानाम् । पवमानानामन्वारोहाः । अन्वारोहास्तान् । अन्वारोहा इत्यनु – आरोहाः । तान्. यः । य एवम् । एवं वैद्वान् । विद्वान्. यजते । यजतेऽनु । अनु पवमानान् । पवमानाना । आ रोहति । रोहति न । न पवमानेभ्यः । पवमानेभ्योऽवं । अवच्छिद्यते । छिद्यते यः । यो वै । वै पवमानस्य । पवमानस्य सन्ततिम् । सन्ततिं वैद । सन्ततिमिति सम् – ततिम् । वेद सर्वम् । सर्वमायुः । आयुरेति । एति न । न पुरा । पुराऽऽयुषः । आयुषः प्र । प्र मीयते । मीयते पशुमान् । पशुमान् भवति । पशुमानिति पशु – मान् । भवति विन्दते । विन्दते प्रजाम् । प्रजाम् पर्वमानस्य । प्रजामिति प्र–जाम् । पवमानस्य ग्रहाः । ग्रहा गृह्यन्ते । गृह्यन्ते ऽथं । अथ वै । वा अस्य । अस्यैते । एते ऽगृहीताः । अगृहीता द्रोणकलशः । द्रोणकलञ आधवनीयः । द्रोणकलञ इति द्रोण – कलञः ।

तृतीय काण्डे - द्वितीय प्रश्नः (TS 3.2)

आधवनीयः पूतभृत् । आधवनीय इत्या – धवनीयः । पूतभृत् तान् । पूतभृदिति पूत-भृत् । तान् यत् । यदगृहीत्वा । अगृहीत्वोपाकुर्यात् । उपाकुर्यात् पवमानम् । उपाकुर्यादित्युप – आकुर्यात् । पवमानं वि ( ) । वि च्छिन्द्यात् । 2 (50/58)

T.S.3.2.1.3 - Kramam

छिन्द्यात् तम् । तं विच्छिद्यमानम् । विच्छिद्यमानमद्ध्वर्योः ।

विच्छिद्यमानमिति वि – छिद्यमानम् । अध्वर्योः प्राणः । प्राणोऽनु ।

प्राण इति प्र–अनः । अनु वि । वि च्छिद्येत । छिद्येतोपयामगृहीतः ।

उपयामगृहीतोऽसि । उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहीतः ।

असि प्रजापतये । प्रजापतये त्वा । प्रजापतय इति प्रजा – पतये ।

त्वेति । इति द्रोणकलशम् । द्रोणकलशमभि । द्रोणकलशमिति

दोण–कलशम् । अभि मृशेत् । मृशेदिन्द्राय । इन्द्राय त्वा । त्वेति ।

इत्याधवनीयम् । आधवनीयं विश्वेभ्यः ।

आधवनीयमित्या – धवनीयम् । विश्वेभ्यस्त्वा । त्वा देवेभ्यः ।

देवेभ्य इति । इति पूतभृतम् । पूतभृतम् पवमानम् ।

पूतभृतमिति पूत - भृतम् । पवमानमेव । एव तत् । तथ् सम् । सम् तनोति । तनोति सर्वम् । सर्वमायुः । आयुरेति । एति न । न पुरा । पुराऽऽयुंषः । आयुंषः प्र । प्र मीयते । मीयते पशुमान् । पशुमान् भवति । पशुमानिति पशु – मान् । भवति विन्दते । विन्दतें प्रजाम् । प्रजामितिं प्र – जाम् ॥ 3 (42/50) (एते - वि - द्विचत्वारिङ्शच्च) (A1) T.S.3.2.2.1 - Kramam न्नीणि वाव । वाव सवनानि । सवनान्यथ । अथ तृतीयम् । तृतीय ए सवनम् । सवनमव । अवं लुम्पन्ति । लुम्पन्त्यन एशु । अन्य्रा कुर्वन्तः । कुर्वन्तं उपाय्शुम् । उपाय्शुय् हुत्वा । उपा ्शुमित्युप - अ्शुम् । हुत्वोपा ्शुपात्रे । उपा ्शुपात्रे ऽज्ञुम् । उपाज्ञुपात्र इत्युपाज्ञु – पात्रे । अज्ञुमवास्य । अवास्य तम् । अवास्येत्यव – अस्य । तम् तृतीयसवने । तृतीयसवनेऽपिसृज्य । तृतीयसवन इति तृतीय – सवने । अपिसृज्या ऽभि । अपिसृज्येत्यपि – सृज्यं । अभिषुणुयात् । सुनुयाद् यत् । यदाप्याययति । आप्याययति तेन ।

आप्याययतीत्या – प्याययति । तेना एशुमत् । अ एशुमद् यत् । अज्शुमदित्य ज्शु – मत् । यदंभिषुणोति । अभिषुणोति तेन । अभिषुणोतीत्यभि – सुनोति । तेनर्जीषि । ऋजीषि सर्वाणि । सर्वाण्येव । एव तत् । तथ् सर्वनानि । सर्वनान्य ्शुमन्ति । अण्शुमन्ति शुक्रवन्ति । अण्शुमन्तीत्यण्शु – मन्ति । शुक्रवन्ति समावद्वीर्याणि । शुकवन्तीति शुक्र – वन्ति । समावद्वीर्याणि करोति । समावद्वीर्याणीति समावत् – वीर्याणि । करोति द्वौ । द्वौ समुद्रौ । समुद्रौ विततौ । विततावजूर्यौ । वितताविति वि – ततौ । अजूर्यौ __ । _ । _ । _ । _ । _ । पर्यावर्तेते । पर्यावर्तेते । पर्यावर्तेते । पर्यावर्तेते । पर्यावर्तेते । — । ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ जठरेव । इव पादाः । पादा इति पादाः ॥ तयोः पश्यन्तः । पञ्चन्तो अति । अति यन्ति । यन्त्यन्यम् । अन्यमपञ्चन्तः । अपञ्यन्तः सेतुना । ४ (50/63)

T.S.3.2.2.2 - Kramam

विश्वा भुवनानि । भुवनानि विद्वान् । विद्वानिति विद्वान् ॥ तिरोधायैति । तिरोधायेति तिरः – धाय । एत्यसितम् । असितं वसानः । वसानः शुक्रम् । शुक्रमा । आ दत्ते । दत्ते अनुहाय । अनुहाय जार्यै । अनुहायेत्यनु – हाय । जार्या इति जार्ये ॥ देवा वै । वै यत् । यद् यज्ञे । यज्ञे उकुर्वत । अकुर्वत तत् । तदसुराः । असुरा अकुर्वत । अकुर्वत ते । ते देवाः । देवा एतम् । एतम् महायज्ञम् । महायज्ञमपञ्यन्न् । महायज्ञमितिं महा – यज्ञम् । अपञ्यन् तम् । तमतन्वत । अतन्वताग्निहोत्रम् । अग्निहोत्रं वतम् । अग्निहोत्रमित्यग्नि – होत्रम् । व्रतमकुर्वत । अकुर्वत तस्मात् । तस्माद् द्विव्रतः । द्विव्रतः स्यात् । द्विव्रत इति द्वि – व्रतः । स्याद् द्विः । द्विर्. हि । ह्यंग्निहोत्रम् । अग्निहोत्रम् जुह्नति । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । जुह्निति पौर्णमासम् । पौर्णमासं यज्ञम् । पौर्णमासमिति पौर्ण - मासम् । यज्ञमंग्नीषोमीयम् । अग्नीषोमीयम् पशुम् । अग्नीषोमीयमित्यग्नी-सोमीयम् । 5 (50/61) पशुमकुर्वत । अकुर्वत दार्श्यम् । दार्श्यं यज्ञम् । यज्ञमाग्नेयम् । आग्नेयम् पशुम् । पशुमकुर्वत । अकुर्वत वैश्वदेवम् । वैश्वदेवम् । पशुमकुर्वत । अकुर्वत वैश्वदेवम् । वैश्वदेवम् । प्रातस्सवनमकुर्वत । प्रातस्सवनमकुर्वत । प्रातस्सवनमकुर्वत । प्रातस्सवनमिति प्रातः – सवनम् । अकुर्वत वरुणप्रघासान् । वरुणप्रघासान् । वरुणप्रघासान् । वरुणप्रघासानिति वरुण-प्रघासान् । माद्ध्यन्दिन् सवनम् । सवन् साकमेधान् । साकमेधान् । पातृयज्ञम् । साकमेधान् । पितृयज्ञम् त्र्यम्बकान् । पितृयज्ञम् त्रयम्बकान् । प्रात्यज्ञम् । साकमेधान् । प्रात्यज्ञम् त्रयम्बकान् । त्रतीयसवनम् । प्रात्यज्ञम् । त्रतीयसवनम् । प्रात्यज्ञम् । त्रतीयसवनमकुर्वत । त्रतीयसवनमिति तृतीय – सवनम् । अकुर्वत तम् । तमेषाम् । त्रतीयसवनमिति तृतीय – सवनम् । अकुर्वत तम् । तमेषाम् ।

एषामस्राः । अस्रा यज्ञम् । यज्ञमन्ववाजिगाण्सन् ।
— । । ।
अन्ववाजिगाण्सन् तम् । अन्ववाजिगाण्सन्नित्यनु – अवाजिगाण्सन् ।
— । । । ।
तम् न । नान्ववायन् । अन्ववायन् ते । अन्ववायन्नित्यनु – अवायन् ।
"

```
अद्ध्वरस्याद्ध्वरत्वम् । अद्ध्वरत्वम् ततः ।
अद्ध्वरत्वमित्यद्ध्वर – त्वम् । ततो देवाः । देवा अभवन्न् ।
अभवन् परा । परा ऽसुराः । असुरा यः । य एवम् । एवं ँविद्वान् ।
विद्यान्थ् सोमेन । सोमेन यजते । यजते भवति । भवत्यात्मना ।
भवतीति भवति ॥ ६ (53/63)
(अपञ्चन्तोऽ – ग्नीषोमीय – मात्मना परा – त्रीणि च) (A2)
T.S.3.2.3.1 - Kramam
परिभूरग्निम् । परिभूरितिं परि-भूः । अग्निम् परिभूः । परिभूरिन्द्रम् ।
परिभूरिति परि – भूः । इन्द्रम् परिभूः । परिभूर् विश्वान् । परिभूरिति
परि – भूः । विश्वान् देवान् । देवान् परिभूः । परिभूर् माम् ।
परिभूरिति परि - भूः । मा ् सह । सह ब्रह्मवर्चसेन ।
ब्रह्मवर्चसेन सः । ब्रह्मवर्चसेनेति ब्रह्म – वर्चसेन । स नः ।
नः पवस्व । पवस्व राम् । राम् गवे । गवे राम् । राम् जनाय ।
जनाय राम् । रामर्वते । अर्वते राम् । राज् राजन्न ।
```

राजन्नोषधीभ्यः । ओषधीभ्यो उच्छिन्नस्य । ओषधीभ्य ः इत्योषधि–भ्यः । अच्छिन्नस्य ते । ते रयिपते । रयिपते सुवीर्यस्य । रियपत इति रिय – पते । सुवीर्यस्य रायः । सुवीर्यस्येति स् – वीर्यस्य । रायस्पोषस्य । पोषस्य दिदतारः । दिदतारः स्याम । स्यामेति स्याम ॥ तस्य मे । मे रास्व । रास्व तस्य । तस्य ते । ते भक्षीय । भक्षीय तस्य । तस्य ते । त इदम् । इदमुत् । उन् मृजे । मृज इति मृजे ॥ प्राणाय मे । प्राणायेति प्र – अनाय । मे वर्चोदाः । वर्चोदा वर्चसे । वर्चोदा इति वर्चः – दाः । वर्चसे पवस्व । पवस्वापानाय । अपानाय व्यानाय । । । । । । । । । अपानायेत्यप – अनाय । व्यानाय वाचे । व्यानायेति वि – अनाय । वाचे दक्षक्रतुभ्याम् । 7 (50/62)

T.S.3.2.3.2 - Kramam

आयुषे वीर्याय । वीर्याय विष्णोः । विष्णोरिन्द्रस्य । इन्द्रस्य । – । – ॥ ॥ ॥ । विश्वेषाम् । विश्वेषाम् देवानाम् । देवानाम् जठरम् । जठरमसि । असि वर्चोदाः । वर्चोदा मे । वर्चोदा इति वर्चः –दाः । मे वर्चसे । वर्चसे पवस्व । पवस्व कः । को ऽसि । असि कः । को नाम । । । । नाम कस्मै । कस्मै त्वा । त्वा काय । काय त्वा । त्वा यम् । यम् त्वा । त्वा सोमेन । सोमेनातीतृपम् । अतीतृपं यम् । यम् त्वा । त्वा सोमेन । सोमेनामीमदम् । अमीमद् सुप्रजाः । सुप्रजाः प्रजया । सुप्रजा इति सु – प्रजाः । प्रजया भूयासम् । प्रजयेति प्र – जया । भूयास ए सुवीरः । सुवीरो वीरैः । सुवीर इति सु – वीरः । वीरैः सुवर्चाः । सुवर्चा वर्चसा । सुवर्चा इति सु – वर्चाः । वर्चसा सुपोषः । सुपोषः पोषैः । सुपोष इति सु – पोषः । पोषैर् विश्वेभ्यः । विश्वेभ्यो मे । मे रूपेभ्यः । रूपेभ्यो वर्चोदाः । वर्चोदा वर्चसे । वर्चोदा इति वर्चः – दाः । 8 (50/60) T.S.3.2.3.3 - Kramam वर्चसे पवस्व । पवस्व तस्य । तस्य मे । मे रास्व । रास्व तस्य । तस्य ते। ते भक्षीय। भक्षीय तस्य । तस्य ते। त इदम्। इदमुत्।

```
उन् मृजे । मृज इति मृजे ॥ बुभूषन्नव । अवेक्षेत । ईक्षेतैषः ।
एष वै । वै पात्रियः । पात्रियः प्रजापतिः । प्रजापतिर् यज्ञः ।
प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । यज्ञः प्रजापतिः । प्रजापतिस्तम् ।
प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । तमेव । एव तर्पयति । तर्पयति सः ।
स एनम् । एनम् तृप्तः । तृप्तो भूत्या । भूत्या ऽभि । अभि पवते ।
पवते ब्रह्मवर्चसकामः । ब्रह्मवर्चसकामो ऽव । ब्रह्मवर्चसकाम इति
ब्रह्मवर्चस – कामः । अवेक्षेत । ईक्षेतैषः । एष वै । वै पात्रियः ।
पात्रियः प्रजापतिः । प्रजापतिर् यज्ञः । प्रजापतिरितिं प्रजा – पतिः ।
यज्ञः प्रजापतिः । प्रजापतिस्तम् । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः ।
तमेव । एव तर्पयति । तर्पयति सः । स एनम् । एनम् तृप्तः ।
तृप्तो ब्रह्मवर्चसेन । ब्रह्मवर्चसेनाभि । ब्रह्मवर्चसेनेति
ब्रह्म – वर्चसेन । अभि पवते । पवत आमयावी ()।
आमयाव्यव । 9 (50/56)
T.S.3.2.3.4 - Kramam
अवें क्षेत । ईक्षेतैषः । एष वै । वै पात्रियः । पात्रियः प्रजापतिः ।
प्रजापतिर् यज्ञः । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । यज्ञः प्रजापतिः ।
```

प्रजापतिस्तम् । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । तमेव । एव तर्पयति । तर्पयति सः । स एनम् । एनम् तृप्तः । तृप्त आयुषा । आयुषा उभि । अभि पवते । पवते उभिचरत्र् । अभिचरत्रव । अभिचरन्नित्यभि – चरन्न् । अवेक्षेत । ईक्षेतैषः । एष वै । वै पात्रियः । पात्रियः प्रजापतिः । प्रजापतिर् यज्ञः । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । यज्ञः प्रजापतिः । प्रजापतिस्तम् । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । तमेव । एव तर्पयति । तर्पयति सः । स एनम् । एनम् तृप्तः । तृप्तः प्राणापानाभ्याम् । प्राणापानाभ्यां वाचः । प्राणापानाभ्यामिति प्राण - अपानाभ्याम् । वाचो दक्षक्रतुभ्याम् । दक्षक्रतुभ्याम् चक्षुभ्याम् । दक्षक्रतुभ्यामिति दक्षक्रतु – भ्याम् । चक्ष्मर्था ॥ वस्पुर्भ्यामिति चक्षुः – भ्याम् । श्रोत्राभ्यामात्मनः । आत्मनो ऽङ्गेभ्यः । अङ्गेभ्य आयुषः । आयुषो उन्तः । अन्तरेति । एति ताजक् । ताजक् प्र । प्र धन्वति । धन्वतीति धन्वति ॥ 10 (45/53) (वाचे - रूपेभ्यो वर्चोदा -आमयावी – पञ्चचत्वारिङ्शच्च) (A3)

T.S.3.2.4.1 - Kramam

स्पयः स्वस्तिः । स्वस्तिर् विघनः । विघनः स्वस्तिः । विघन इति वि – घनः । स्वस्तिः पर्.शुः । पर्.शुर् वेदिः । वेदिः परशुः । परशुर् नः । नः स्वस्तिः । स्वस्तिरिति स्वस्तिः ॥ यज्ञियां यज्ञकृतः । यज्ञकृतः स्थ । यज्ञकृत इति यज्ञ – कृतः । स्थ ते । ते मा । मा ऽस्मिन् । अस्मिन्. यज्ञे । यज्ञ उप । उप ह्वयद्ध्वम् । ह्वयद्ध्वमुपं । उपं मा । मा द्यावापृथिवी । द्यावापृथिवी ह्वयेताम् । द्यावापृथिवी इति द्यावा – पृथिवी । ह्वयेतामुपं । उपाऽस्तावः । आस्तावः कलशः । आस्ताव इत्या – स्तावः । कलशः सोमः । सोमो अग्निः । अग्निरुपं । उपं देवाः । देवा उपं । उपं यज्ञः । यज्ञ उप । उप मा । मा होत्राः । होत्रा उपहवे । उपहवे ह्वयन्ताम् । । । । उपहव इत्युप–हवे । ह्वयन्ताम् नमः । नमो ऽग्नये । अग्नये मखघ्ने । मखघ्ने मखस्य । मखघ्न इति मख – घ्ने । मखस्य मा । मा यशः । यशों ऽर्यात् । अर्यादिति । इत्याहवनीयम् । आहवनीयमुप । आहवनीयमित्या – हवनीयम् । उपं तिष्ठते । तिष्ठते यज्ञः । यज्ञो वै । वै मखः । मखो यज्ञम् । 11 (50/57)

T.S.3.2.4.2 - Kramam

यज्ञं ँवाव । वाव सः । स तत् । तदहन्न् । अहन् तस्मै । तस्मा एव । एव नमस्कृत्य । नमस्कृत्य सदः । नमस्कृत्येति नमः – कृत्यं । सदः प्र । प्र सर्पति । सर्पत्यात्मनः । ॥ ॥ । । । । । आत्मनो ऽनार्त्यै । अनार्त्यै नमः । नमो रुद्राय । रुद्राय मखघ्ने । मखघ्ने नमस्कृत्या । मखघ्न इति मख – घ्ने । नमस्कृत्या मा । नमस्कृत्येति नमः – कृत्या । मा पाहि । पाहीति । इत्याग्नींध्रम् । आग्नीध्रम् तस्मै । आग्नीध्रमित्याग्नि – इध्रम् । तस्मा एव । एव नमस्कृत्य। नमस्कृत्य सदः। नमस्कृत्येति नमः – कृत्य। सदः प्र । प्र संपीति । सपित्यात्मनः । आत्मनो उनात्यै । ा । । । । । अनार्त्यै नमः । नम इन्द्राय । इन्द्राय मखध्ने । मखध्न इन्द्रियम् । मखघ्न इति मख – घने । इन्द्रियम् मे । मे वीर्यम् । वीर्यम् मा । मा निः। निर्वधीः। वधीरिति। इति होत्रीयम्। होत्रीयमाशिषम्। आशिषमेव । आशिषमित्या – शिषम् । एवैताम् । एतामा । आ शास्ते । शास्त इन्द्रियस्य । इन्द्रियस्य वीर्यस्य ।

तृतीय काण्डे - द्वितीय प्रश्नः (TS 3.2)

वीर्यस्यानिर्घाताय । अनिर्घाताय याः । अनिर्घातायेत्यनिः – घाताय । — — — या वै । वै देवताः । 12 (50/58)

T.S.3.2.4.3 - Kramam

. । । । । । । । । । । । । । । देवताः सदिस । सदस्यार्तिम् । आर्तिमार्पयन्ति । आर्पयन्ति यः । — । । आर्पयन्तीत्या – अर्पयन्ति । यस्ताः । ता विद्वान् । विद्वान् प्रसर्पति । प्रसर्पति न । प्रसर्पतीति प्र – सर्पति । न सदस्य। सदस्यार्तिम् । आर्तिमा । आर्च्छति । ऋच्छति नमः । नमो ऽग्नये । अग्नये मखघ्ने । मखघ्न इति । मखघ्न इति मख – घ्ने । इत्याह । आहैताः । —— । एता वै । वै देवताः । देवताः सदस्य । सदस्यार्तिम् । आर्तिमा । आ ऽर्पयन्ति । अर्पयन्ति ताः । ता यः । य एवम् । एवं वैद्वान् । विद्वान् प्रसर्पति । प्रसर्पति न । प्रसर्पतीति प्र–सर्पति । न सदसि । सदस्यार्तिम् । आर्तिमा । आर्च्छति । ऋच्छति दृढे । दृढे स्थः । दृढे इति दृढे । स्थः शिथिरे । शिथिरे समीची । शिथिरे इति शिथिरे। समीची मा। समीची इति समीचीं। मा ऽ एहं सः। अर्हंसस्पातम् । पातर् सूर्यः । सूर्यो मा । मा देवः ।

देवो दिव्यात् । दिव्यादण्हसः । अण्हसस्पातु । पातु वायुः । वायुरन्तरिक्षात् । अन्तरिक्षादग्निः । 13 (50/57) T.S.3.2.4.4 - Kramam अग्निः पृथिव्याः । पृथिव्या यमः । यमः पितृभ्यः । पितृभ्यः सरस्वती । पितृभ्य इति पितृ – भ्यः । सरस्वती मनुष्येभ्यः । ॥ ॥ ॥ मनुष्येभ्यो देवी । देवी द्वारौ । देवी इति देवी । द्वारौ मा । मा मा । मा सम् । सम् ताप्तम् । ताप्तम् नमः । नमः सदसे । सदसे नमः । नमः सदसः । सदसस्पतये । पतये नमः । नमः सखीनाम् । न्। ॥ । । । । सखीनाम् पुरोगाणाम् । पुरोगाणाम् चक्षुषे । पुरोगाणामिति पुरः – गानाम् । चक्षुषे नमः । नमो दिवे । दिवे नमः । नमः पृथिव्यै । पृथिव्या अहे । अहे दैधिषव्य । दैधिषव्योत् । उदतः । ा । अतस्तिष्ठ । तिष्ठान्यस्य । अन्यस्य सदने । सदने सीद । सीद यः । यो ऽस्मत् । अस्मत् पाकतरः । पाकतर उत् । पाकतर इति पाक – तरः । उन् निवतः । निवत उत् । निवत इति नि – वतः । उदुद्वतः । उद्वतेश्च । उद्वत इत्युत् – वतः । च गेषम् । गेषम् पातम् । पातम् मा । मा द्यावापृथिवी । द्यावापृथिवी अद्य ।

द्यावापृथिवी इति द्यावा – पृथिवी । अद्याहः । अहः सदः । सदो वै। वै प्रसर्पन्तम् ()। प्रसर्पन्तम् पितरः। प्रसर्पन्तमिति प्र – सर्पन्तम् । 14 (50/58) T.S.3.2.4.5 - Kramam पितरो उनु । अनु प्र । प्र संपन्ति । सर्पन्ति ते । त एनम् । एनमीश्वराः । ईश्वरा हिर्सितोः । हिर्सितोः सदः । सदः प्रसृप्य । प्रसृप्य दक्षिणाद्र्धम् । प्रसृप्येति प्र – सृप्य । दक्षिणाद्र्धम् परा । दक्षिणाद्र्धमिति दक्षिण – अद्र्धम् । परेक्षेत । ईक्षेता । आ ऽगन्त । अगन्त पितरः । पितरः पितृमान् । पितृमानहम् । पितृमानिति पितृ – मान् । अहं युष्माभिः । युष्माभिर् भूयासम् । भूयासङ् सुप्रजसः । सुप्रजसो मया । सुप्रजस इति सु – प्रजसः । मया यूयम् । यूयम् भूयास्त । भूयास्तेति । इति तेभ्यः । तेभ्य एव । एव नमस्कृत्य । नमस्कृत्य सदः । नमस्कृत्येति नमः – कृत्य । सदः प्र। प्र संपीति । सर्पत्यात्मनः । आत्मनो उनात्यै । अनार्त्या इत्यनार्त्यै । **15** (**33/38**) (मखो – वा – अन्तरिक्षात् – प्रसर्पन्तं – त्रयस्त्रिङ्शच्च) (४४)

T.S.3.2.5.1 - Kramam

भक्षा । एहि । इहि मा । मा । आ विश । विश दीर्घायुत्वाय । दीर्घायुत्वायं शन्तनुत्वायं । दीर्घायुत्वायेति दीर्घायु – त्वायं । शन्तनुत्वायं रायः । शन्तनुत्वायेति शन्तनु – त्वायं । रायस्पोषाय । पोषाय वर्चसे । वर्चसे सुप्रजास्त्वायं । सुप्रजास्त्वाया । सुप्रजास्त्वायेति सुप्रजाः – त्वाय । एहि । इहि वसो । वसो पुरोवसो । वसो इति वसो । पुरोवसो प्रियः । पुरोवसो इति पुरः – वसो । प्रियो में । मे हृदः । हृदो ऽसि । अस्यश्विनोः । अश्विनोस्त्वा । त्वा बाहुभ्याम् । बाहुभ्यां सघ्यासम् । बाहुभ्यामिति बाहु – भ्याम् । सघ्यासम् नृचक्षसम् । नृचक्षसम् त्वा । नृचक्षंसमितिं नृ-चक्षंसम् । त्वा देव । देव सोम । सोम सुचक्षाः । सुचक्षा अव । सुचक्षा इति सु – चक्षाः । अवं ख्येषम् । ख्येषम् मन्द्रा । मन्द्रा ऽभिभूतिः । अभिभूतिः केतुः । अभिभूतिरित्यभि – भूतिः । केतुर् यज्ञानाम् । यज्ञानां वाक् । वाग् जुषाणा । जुषाणा सोमस्य । सोमस्य तृप्यतु । तृप्यतु मन्द्रा । मन्द्रा स्वर्वाची । स्वर्वाच्यदितिः । स्वर्वाचीति सु – अर्वाची ।

```
अदितिरनाहतशीर्ष्णी । अनाहतशीर्ष्णी वाक् ।
अनाहतशीर्ष्णीत्यनाहत - शीर्ष्णी । वाग् जुषाणा ।
जुषाणा सोमस्य । सोमस्य तृप्यतु । तृप्यत्वा । एहि ।
इहि विश्वचर्.षणे । विश्वचर्.षणे राम्भूः ।
विश्वचर्.षण इति विश्व – चर्.षणे । 16 (50/62)
T.S.3.2.5.2 - Kramam
शम्भूर् मयोभूः । शम्भूरिति शम् – भूः । मयोभूः स्वस्ति ।
मयोभूरिति मयः – भूः । स्वस्ति मा । मा हरिवर्ण । हरिवर्ण प्र ।
हरिवर्णेति हरि – वर्ण । प्र चर । चर क्रत्वे । क्रत्वे दक्षाय ।
दक्षाय रायः । रायस्पोषाय । पोषाय सुवीरतायै । सुवीरतायै मा ।
ा । । । । । स्वीरताया इति सु – वीरतायै । मा मा । मा राजन्न् । राजन् वि ।
वि बीभिषः । बीभिषो मा । मा मे । मे हार्दि । हार्दि त्विषा ।
त्विषा वधीः । वधीरिति वधीः ॥ वृषणे शुष्माय । शुष्मायायुषे ।
आयुषे वर्चसे । वर्चस इति वर्चसे ॥ वसुमद्गणस्य सोम ।
वसुमद्गणस्येति वसुमत् – गणस्य । सोम देव । देव ते ।
ते मतिविदः । मतिविदः प्रातस्सवनस्य । मतिविद इति मति–विदः ।
```

```
प्रातस्सवनस्य गायत्रछन्दसः । प्रातस्सवनस्येति प्रातः – सवनस्य ।
गायत्रछन्दस इन्द्रपीतस्य । गायत्रछन्दस इति गायत्र – छन्दसः ।
इन्द्रपीतस्य नराञार्सपीतस्य । इन्द्रपीतस्येतीन्द्रं – पीतस्य ।
नराशर्सपीतस्य पितृपीतस्य । नराशर्सपीतस्येति
नराशर्सं - पीतस्य । पितृपीतस्य मधुमतः । पितृपीतस्येति
पितृ – पीतस्य । मधुंमत उपहूतस्य । मधुंमत इति मधुं – मतः ।
उपहूतस्योपहूतः । उपहूतस्येत्युपं – हूतस्य । उपहूतो भक्षयामि ।
उपहूत इत्युप – हूतः । भक्षयामि रुद्रवद्गणस्य । रुद्रवद्गणस्य
सोम । रुद्रवद्गणस्येति रुद्रवत् – गणस्य । सोम देव । देव ते ।
ते मतिविदः । मतिविदो माद्ध्यन्दिनस्य । मतिविद इति मति-विदः ।
माद्ध्यन्दिनस्य सवनस्य । सवनस्य त्रिष्टुप्छन्दसः ।
त्रिष्ट्रप्छन्दस इन्द्रपीतस्य । त्रिष्ट्रप्छन्दस इति त्रिष्टुप् – छन्दसः ।
इन्द्रपीतस्य नराश्र्सपीतस्य । इन्द्रपीतस्येतीन्द्र – पीतस्य ।
नराञ्सपीतस्य पितृपीतस्य ।
नराञ्संपीतस्येति नराञ्सं – पीतस्य । 17 (50/69)
```

T.S.3.2.5.3 - Kramam पितृपीतस्य मधुमतः । पितृपीतस्येति पितृ – पीतस्य । मधुंमत उपहूतस्य । मधुंमत इति मधुं – मतः । उपहूतस्योपहूतः । उपहूतस्येत्युप – हूतस्य । उपहूतो भक्षयामि । उपहूत इत्युप–हूतः । भक्षयाम्यादित्यवद्गणस्य । आदित्यवद्गणस्य सोम । आदित्यवद्गणस्येत्यादित्यवत् – गणस्य । सोम देव । देव ते । ते मतिविदः । मतिविदस्तृतीयस्य । मतिविद इति मति – विदः । तृतीयस्य सवनस्य । सवनस्य जगतीछन्दसः । जगतीछन्दस इन्द्रपीतस्य । जगतीछन्दस इति जगती – छन्दसः । इन्द्रपीतस्य नराञ्सपीतस्य । इन्द्रपीतस्येतीन्द्र – पीतस्य । नराञ्सपीतस्य पितृपीतस्य । नराञा ्सपीतस्येति नराञा ्सं – पीतस्य । पितृपीतस्य मध्मतः । पितृपीतस्येति पितृ – पीतस्य । मधुमत उपहूतस्य । मधुमत इति मधु - मतः । उपहूतस्योपहूतः । उपहूतस्येत्युपं – हूतस्य । उपहूतो भक्षयामि । उपहूत इत्युपं–हूतः । भक्षयामीति भक्षयामि ॥ आ प्यायस्व । प्यायस्व सम् । समेतु । एतु ते । ते विश्वतः । विश्वतः सोम । सोम वृष्णियम् ।

वृष्णियमिति वृष्णियम् ॥ भवा वाजस्य । वाजस्य सङ्गथे । सङ्गथ । । । । इति सङ्गथे ॥ हिन्व मे । मे गात्रा । गात्रा हरिवः । हरिवो गणान् । हरिव इति हरि – वः। गणान् मे। मे मा। मा वि। वि तीतृषः। तीतृष इति तीतृषः ॥ शिवो मे । मे सप्तर्.षीन् । सप्तर्.षीनुप । सप्तर्षीनितं सप्त – ऋषीन् । उपं तिष्ठस्व । तिष्ठस्व मा । मा मे । मे ऽवाङ् । अवाङ् नाभिम् । नाभिमति । अति गाः । 18 (50/65) T.S.3.2.5.4 - Kramam ग इति गाः ॥ अपाम सोमम् । सोमममृताः । अमृता अभूम । अभूमादर्रम । अदर्रम ज्योतिः । ज्योतिरविदाम । अविदाम देवान् । । । । चिमस्मान् । अस्मान् कृणवत् । कृणवदरातिः । अरातिः किम् । किमु । उ धूर्तिः । धूर्तिरमृत । अमृत मर्त्यस्य । मर्त्यस्येति मर्त्यस्य ॥ यन् मे । म आत्मनः । आत्मनो मिन्दा । मिन्दा उभूत् । अभूदिग्नः । अग्निस्तत् । तत् पुनः । पुनरा । आ ऽहाः । अहार् जातवेदाः । जातवेदा विचर्.षणिः । जातवेदा इति जात – वेदाः । विचर्.षणिरिति वि – चर्षणिः ॥ पुनरग्निः । अग्निश्चक्षुः । चक्षुरदात् । अदात् पुनः । पुनरिन्द्रः ।

इन्द्रो बृहस्पतिः । बृहस्पतिरितिं बृहस्पतिः ॥ पुनर् मे । मे अश्विना । अश्विना युवम् । युवम् चक्षुः । चक्षुरा । आ धत्तम् । धत्तमक्ष्योः । अक्ष्योरित्यक्ष्योः ॥ इष्टयजुषस्ते । इष्टयजुष इतीष्ट – यजुषः । ते देव । देव सोम । सोम स्तुतस्तोमस्य । स्तुतस्तोमस्य शस्तोक्थस्य । स्तुतस्तोमस्येति स्तुत – स्तोमस्य । 19 (50/53) शस्तोक्थस्य हरिवतः । शस्तोक्थस्येति शस्त – उक्थस्य । हरिवत इन्द्रंपीतस्य । हरिवत इति हरि – वतः । इन्द्रंपीतस्य मधुमतः । इन्द्रपीतस्येतीन्द्रं – पीतस्य । मधुमत उपहृतस्य । मधुमत इति मधुं – मतः । उपहूतस्योपहूतः । उपहूतस्येत्युपं – हूतस्य । उपहूतो भक्षयामि । उपहूत इत्युपं – हूतः । भक्षयामीति भक्षयामि ॥ ॥ ॥ — — — ॥ आपूर्यास्थ । आपूर्या इत्या – पूर्याः । स्था । आ मा । मा पूरयत । प्रयत प्रजया । प्रजया च । प्रजयेति प्र – जया । च धनेन । धनेन च। चेतिं च॥ एतत् तें। ते तत। तत ये। ये च। च त्वाम् । त्वामनुं । अन्वेतत् । एतत् तें । ते पितामह । पितामह प्रपितामह । प्रपितामह ये । प्रपितामहेति प्र – पितामह ।

ये च । च त्वाम् । त्वामनु । अन्वत्र । अत्र पितरः । पितरो यथाभागम् । यथाभागम् मन्दद्ध्वम् । यथाभागमितिं यथा-भागम् । मन्दद्ध्वम् नमः । नमो वः । वः पितरः । पितरो रसाय । रसाय नमः । नमो वः । वः पितरः । पितरः शुष्माय । ा । । शुष्माय नमः । नमो वः । वः पितरः । पितरो जीवाय । जीवाय नमः । नमो वः । वः पितरः । पितरः स्वधायै । 20 (50/60) T.S.3.2.5.6 - Kramam स्वधायै नमः । स्वधाया इति स्व – धायै । नमो वः । वः पितरः । पितरो मन्यवे । मन्यवे नमः । नमो वः । वः पितरः । । । । । । पितरो घोराय । घोराय पितरः । पितरो नमः । नमो वः । वो ये । य एतस्मिन्नं । एतस्मिन् ँलोके । लोके स्थ । स्थ युष्मान् । युष्मा ७ स्ते । ते उनु । अनु ये । ये ऽस्मिन्न् । अस्मिन् ँलोके । लोके माम् । माम् ते । ते ऽनुं । अनु ये । य एतस्मिन्ं । एतस्मिन् ँलोके । लोके स्थ । स्थ यूयम् । यूयम् तेषाम् । तेषां वसिष्ठाः । विसिष्ठा भूयास्त । भूयास्त ये । ये ऽस्मिन् । अस्मिन् ँलोके । लोके उहम् । अहम् तेषाम् । तेषां वसिष्ठः । वसिष्ठो भूयासम् ।

```
तृतीय काण्डे - द्वितीय प्रश्नः (TS 3.2)
```

भ्यासम् प्रजापते । प्रजापते न । प्रजापत इति प्रजा – पते । न त्वत् । त्वदेतानि । एतान्यन्यः । अन्यो विश्वा । विश्वा जातानि । जातानि परि । परि ता । ता बभूव ( ) । बभूवेति बभूव ॥ 21 (50/52) T.S.3.2.5.7 - Kramam यत्कामास्ते । यत्कामा इति यत् – कामाः । ते जुहुमः । जुहुम स्तत् । तन् नः । नो अस्तु । अस्तु वयम् । वय७ स्याम । स्याम पतयः । पतयो रयीणाम् । रयीणामिति रयीणाम् ॥ देवकृतस्यैनसः । देवकृतस्येति देव-कृतस्य । एनसो ऽवयजनम् । अवयजनमसि । अवयजनमित्यव-यजनम् । असि मनुष्यंकृतस्य । मनुष्यंकृतस्यैनसः । मनुष्यंकृतस्येति मनुष्यं – कृतस्य । एनसो ऽवयजनम् । अवयजनमसि । अवयजनमित्यव – यजनम् । असि पितृकृतस्य । पितृकृतस्यैनसः । पितृकृतस्येति पितृ – कृतस्य । एनसो ऽवयजनम् । अवयजनमसि । अवयजनमित्यव – यजनम् । अस्यपसु । अपसु धौतस्य । अफ्स्वित्यप्-सु । धौतस्य सोम । सोम देव । देव ते । ते नृभिः । नृभिः सुतस्य । नृभिरिति नृ – भिः । सुतस्येष्टयजुषः ।

इष्टयंजुषः स्तुतस्तोमस्य । इष्टयजुष इतीष्ट – यजुषः । स्तुतस्तोमस्य शस्तोक्थस्य । स्तुतस्तोमस्येति स्तुत – स्तोमस्य । शस्तोक्थस्य यः । शस्तोक्थस्येति शस्त – उक्थस्य । यो भक्षः । भक्षो अश्वसनिः । अश्वसनिर् यः । अश्वसनिरित्यश्व – सनिः । यो गोसनिः । गोसनिस्तस्यं । गोसनिरितिं गो – सनिः । तस्यं ते । ते पितृभिः । पितृभिर् भक्षङ्कृतस्य । पितृभिरितिं पितृ – भिः । भक्षङ्कृतस्योपहृतस्य । भक्षङ्कृतस्येति भक्षम् – कृतस्य । उपहूतस्योपहूतः । उपहूतस्येत्युपं – हूतस्य । उपहूतो भक्षयामि । उपहूत इत्युप – हूतः । भक्षयामीति भक्षयामि ॥ 22 (44/62) (विश्वचर्षणे – त्रिष्टुप्छन्दस इन्द्रपीतस्य नराश्र् सपीतस्या – ऽति – स्तुतस्तोमस्य – जीवाय नमो वः पितरो – बभूव – चतुश्चत्वारिज्ञच्च) (A5)

T.S.3.2.6.1 - Kramam

असि विष्णोः । विष्णोर्. हृदयम् । हृदयमसि । अस्येकम् । एकमिष । इष विष्णुः । विष्णुस्त्वा । त्वा उनु । अनु वि । वि चक्रमे । चक्रमे भूतिः । भूतिर् दद्ध्ना । दद्ध्ना घृतेन । घृतेन वर्द्धताम् । वर्द्धताम् तस्य । तस्य मा । मेष्टस्य । इष्टस्य वीतस्य । वीतस्य द्रविणम् । द्रविणमा । आ गम्यात् । गम्याज् ज्योतिः । ज्योतिरसि । असि वैश्वानरम् । वैश्वानरम् पृञ्जिनयै । पृञ्जिनयै दुग्धम् । दुग्धं यावती । यावती द्यावापृथिवी । यावती इति यावती । द्यावापृथिवी महित्वा । द्यावापृथिवी इति द्यावा – पृथिवी । महित्वा यावत् । महित्वेति महि – त्वा । यावच् च । च सप्त । सप्त सिन्धवः । सिन्धंवो वितस्थुः । वितस्थुरिति वि – तस्थुः ॥ तावन्तमिन्द्र । इन्द्र ते । ते ग्रहम् । **23** (**50/53**) T.S.3.2.6.2 - Kramam ग्रह♥् सह । सहोर्जा । ऊर्जा गृह्णामि । गृह्णाम्यस्तृतम् । अस्तृतमित्यस्तृतम् ॥ यत् कृष्णशकुनः । कृष्णशकुनः पृषदाज्यम् । कृष्णशकुन इति कृष्ण – शकुनः । पृषदाज्यमवमृशेत् । पृषदाज्यमिति पृषत् - आज्यम् । अवमृशेच्छूद्राः ।

अवमृशेदित्यव – मृशेत् । शूद्रा अस्य । अस्य प्रमायुकाः । प्रमायुकाः स्युः । प्रमायुका इति प्र – मायुकाः । स्युर् यत् । यच्छ्वा । श्वा ऽवमृशेत् । अवमृशेच् चतुष्पादः । अवमृशेदित्यव – मृशेत् । चतुष्पादो ऽस्य । चतुष्पाद इति चतुः-पादः । अस्य पशवः । पशवः प्रमायुकाः । प्रमायुकाः स्युः । प्रमायुका इति प्र – मायुकाः । स्युर् यत् । यथ् स्कन्देत् । स्कन्देद् यजमानः । यजमानः प्रमायुकः । प्रमायुकः स्यात् । प्रमायुक इति प्र – मायुकः । स्यात् पशवः । पशवो वै । वै पृषदाज्यम् । पृषदाज्यम् पशवः । पृषदाज्यमिति पृषत् – आज्यम् । पशवो वै। वा एतस्य । एतस्य स्कन्दन्ति । स्कन्दन्ति यस्य । यस्य पृषदाज्यम् । पृषदाज्य स्कन्दंति । पृषदाज्यमिति पृषत् - आज्यम् । स्कन्दति यत् । यत् पृषदाज्यम् । पृषदाज्यम् पुनः । पृषदाज्यमिति पृषत् - आज्यम् । पुनर् गृह्णाति । गृह्णाति पशून् । पशूनेव । एवास्मैं । अस्मै पुनः । पुनर् गृह्णाति । गृह्णाति प्राणः । प्राणो वै । प्राण इति प्र – अनः । वै पृषदाज्यम् । पृषदाज्यम् प्राणः ।

पृषदाज्यमिति पृषत् – आज्यम् । प्राणो वै । प्राण इति प्र – अनः । — – । वा एतस्य । 24 (50/64)

T.S.3.2.6.3 - Kramam

एतस्य स्कन्दति । स्कन्दति यस्य । यस्य पृषदाज्यम् । पृषदाज्य ७ स्कन्दति । पृषदाज्यमिति पृषत् – आज्यम् । स्कन्दति यत् । यत् पृषदाज्यम् । पृषदाज्यम् पुनः । पृषदाज्यमिति पृषत्-आज्यम् । पुनर् गृह्णाति । गृह्णाति प्राणम् । प्राणमेव । प्राणमिति प्र – अनम् । एवास्मै । अस्मै पुनः । पुनर् गृह्णाति । गृह्णाति हिरण्यम् । हिरण्यमवधाय । अवधाय गृह्णाति । अवधायेत्यव – धाय । गृह्णात्यमृतम् । अमृतं ँवै । वै हिरण्यम् । हिरण्यम् प्राणः । प्राणः पृषदाज्यम् । प्राण इति प्र – अनः । पृषदाज्यममृतम् । पृषदाज्यमिति पृषत् - आज्यम् । अमृतमेव । एवास्य । अस्य प्राणे । प्राणे दंधाति । प्राण इति प्र – अने । दधाति शतमानम् । शतमानम् भवति । शतमानमिति शत – मानम् । भवति शतायुः । शतायुः पुरुषः । शतायुरिति शत – आयुः ।

पुरुषः शतेन्द्रियः । शतेन्द्रिय आयुषि । शतेन्द्रिय इति शत-इन्द्रियः । आयुष्येव । एवेन्द्रिये । इन्द्रिये प्रति । प्रति तिष्ठति । तिष्ठत्यश्वम् । अश्वमव । अवं घ्रापयति । घ्रापयति प्राजापत्यः । प्राजापत्यो वै । प्राजापत्य इति प्राजा – पत्यः । वा अश्वः । अश्वः प्राजापत्यः । प्राजापत्यः प्राणः । प्राजापत्य इति प्राजा – पत्यः । प्राणः स्वात् । प्राण इति प्र – अनः । स्वादेव । एवास्मै । अस्मै योनेः । योनेः प्राणम् ( ) । प्राणम् निः । प्राणमिति प्र – अनम् । निर् मिमीते । मिमीते वि । वि वै । वा एतस्य । एतस्य यज्ञः । यज्ञः छिद्यते । छिद्यते यस्य । यस्य पृषदाज्यम् । । पृषदाज्य स्कन्दित । पृषदाज्यमिति पृषत् – आज्यम् । स्कन्दित वैष्णव्या । वैष्णव्यर्चा । ऋचा पुनः । पुनर् गृह्णाति । गृह्णाति यज्ञः । यज्ञो वै । वै विष्णुः । विष्णुर् यज्ञेन । यज्ञेनैव । एव यज्ञम् । यज्ञ एं सम् । सम् तनोति । तनोतीति तनोति । 25 (72/87) (ते – पृषदाज्यं प्राणो वै – योनेः प्राणं – द्वावि॰्शतिश्च) (A6)

T.S.3.2.7.1 - Kramam

देव सवितः । सवितरेतत् । एतत् ते । ते प्र । प्राहं । आह तत् । तत् प्र।प्रच।च सुव।सुवप्र।प्रच।च यज।यज बृहस्पतिः। बृहस्पतिर् ब्रह्मा । ब्रह्मा ऽऽयुष्मत्याः । आयुष्मत्या ऋचः । ऋचो मा । मा गात । गात तनूपात् । तनूपाथ् साम्नः । तनूपादिति तनू – पात् । साम्नः सत्याः । सत्या वः । व आशिषः । आशिषः सन्तु । आशिष इत्या – शिषः । सन्तु सत्याः । सत्या आकूतयः । आकूतय ऋतम् । आकृतय इत्या – कृतयः । ऋतम् च । च सत्यम् । सत्यम् च । च वदत । वदत स्तुत । स्तुत देवस्य । देवस्य सवितुः । सवितुः प्रसवे । प्रसवे स्तुतस्य । प्रसव इति प्र – सवे । स्तुतस्य स्तुतम् । स्तुतमिस । अस्यूर्जम् । ऊर्जम् महाम् । महा 🛡 स्तुतम् । स्तुतम् दुहाम् । दुहामा । आ मा । मा स्तुतस्य । स्तुतस्य स्तुतम् । स्तुतम् गम्यात् । गम्याच्छस्त्रस्य । शस्त्रस्य शस्त्रम् । शस्त्रमसि । 26 (50/54)

T.S.3.2.7.2 - Kramam ा । अस्यूर्जम् । ऊर्जम् मह्यम् । मह्य∀ं शस्त्रम् । शस्त्रम् दुहाम् । दुहामा । आ मा । मा शस्त्रस्य । शस्त्रस्य शस्त्रम् । शस्त्रम् गम्यात् । गम्यादिन्द्रियावन्तः । इन्द्रियावन्तो वनामहे । इन्द्रियावन्त इतींन्द्रिय - वन्तः । वनामहे धुक्षीमहि । धुक्षीमहि प्रजाम् । प्रजामिषम् । प्रजामिति प्र-जाम् । इषमितीषम् ॥ सा मे । मे सत्या । सत्या ऽऽशीः । आशीर् देवेषु । आशीरित्या – शीः । देवेषु भूयात् । भूयाद् ब्रह्मवर्चसम् । ब्रह्मवर्चसम् मा । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म – वर्चसम् । मा । आ गम्यात् । गम्यादिति गम्यात् ॥ यज्ञो बभूव । बभूव सः । स आ । आ बभूव । बभूव सः । स प्र । प्र जज़े । जज़े सः । स वावृधे । वावृध इति वावृधे ॥ स देवानाम् । देवानामधिपतिः । अधिपतिर् बभूव । अधिपतिरित्यधि – पतिः । बभूव सः । सो अस्मान् । अस्मार् अधिपतीन् । अधिपतीन् करोतु । अधिपतीनित्यधि – पतीन् । करोतु वयम् । वय ﴿ स्याम । स्याम पतयः । पतयो रयीणाम् । रयीणामिति रयीणाम् ॥ यज्ञो वा । वा वै । वै यज्ञपतिम् । 27 (48/56)

T.S.3.2.7.3 - Kramam यज्ञपतिम् दुहे । यज्ञपतिमिति यज्ञ – पतिम् । दुहे यज्ञपतिः । यज्ञपतिर् वा । यज्ञपतिरितिं यज्ञ – पतिः । वा यज्ञम् । यज्ञम् दुहे । दुहे सः । स यः । यः स्तुतशस्त्रयोः । स्तुतशस्त्रयोर् दोहम् । स्तुतशस्त्रयोरिति स्तुत-शस्त्रयोः । दोहमविद्वान् । अविद्वान्. यजते । यजते तम् । तं यज्ञः । यज्ञो दुहे । दुहे सः । स इष्ट्वा । इष्ट्वा पापीयान् । पापीयान् भवति । भवति यः । य एनयोः । एनयोर् दोहम् । दोहं विद्वान् । विद्वान्. यजते । यजते सः । स यज्ञम् । यज्ञम् दुहे । दुहे सः । स इष्ट्वा । इष्ट्वा वसीयान् । वसीयान् भवति । भवति स्तुतस्य । स्तुतस्य स्तुतम् । स्तुतमसि । अस्यूर्जम् । ऊर्जम् मह्यम् । मह्य अस्यूर्जम् । स्तुतम् दुहाम् । दुहामा । आ मा । मा स्तुतस्य । स्तुतस्य स्तुतम् । स्तुतम् गम्यात् । गम्याच्छस्त्रस्यं । शस्त्रस्यं शस्त्रम् । शस्त्रमंसि । अस्यूर्जंम् । ऊर्जम् महाम् । महार् शस्त्रम् । शस्त्रम् दुहाम् ( ) । दुहामा । आ मा । मा शस्त्रस्य । शस्त्रस्य शस्त्रम् । शस्त्रम् गम्यात् । गम्यादिति । इत्याह । आहैषः । एष वै । वै स्तुतशस्त्रयोः ।

स्तुतशस्त्रयोर् दोहः । स्तुतशस्त्रयोरिति स्तुत – शस्त्रयोः । दोहस्तम् । तं ँयः । य एवम् । एवं ँविद्वान् । विद्वान्. यजते । यजते दुहे । दुह एव । एव यज्ञम् । यज्ञमिष्ट्वा । इष्ट्वा वसीयान् । वसीयान् भवति । भवतीति भवति ॥ 28 (72/76) (शस्त्रं – ँवै – शस्त्रन्दुहां – द्वाविङ्शतिश्च) (A7) <u>T.S.3.2.8.1 - Kramam</u> स्वयमभिगूर्ताय नमः । स्वयमभिगूर्तायेति स्वयम् – अभिगूर्ताय । नमो विष्टम्भाय । विष्टम्भाय धर्मणे । विष्टम्भायेति वि – स्तम्भाय । । । धर्मणे स्वाहा । स्वाहा वट् । वट्थ् स्वयमभिगूर्ताय । स्वयमभिगूर्ताय नमः । स्वयमभिगूर्तायेति स्वयम् – अभिगूर्ताय । नमः परिधये । परिधये जनप्रथनाय । परिधय इति परि-धये । जनप्रथनाय स्वाहा । जनप्रथनायेति जन – प्रथनाय । स्वाहा वट् । वट्थ् स्वयमभिगूर्ताय । स्वयमभिगूर्ताय नमः । स्वयमभिगूर्तायेति स्वयम् – अभिगूर्ताय । नमं ऊर्जे । ऊर्जे होत्राणाम् । होत्राणा । स्वाहा । स्वाहा वट् । वट्थ् स्वयमभिगूर्ताय । स्वयमभिगूर्ताय नमः ।

```
स्वयमभिगूर्तायेति स्वयम् – अभिगूर्ताय । नमः पयसे । पयसे
होत्राणाम् । होत्राणा ७ स्वाहा । स्वाहा वट् । वट्थ् स्वयमभिगूर्ताय ।
स्वयमभिगूर्ताय नमः । स्वयमभिगूर्तायेति स्वयम् – अभिगूर्ताय ।
नमः प्रजापतये । प्रजापतये मनवे । प्रजापतय इति प्रजा – पतये ।
मनवे स्वाहा । स्वाहा वट् । वट्थ् स्वयमभिगूर्ताय । स्वयमभिगूर्ताय
नमः । स्वयमभिगूर्तायेति स्वयम् – अभिगूर्ताय । नम ऋतम् ।
ऋतमृतपाः । ऋतपाः सुवर्वाट् । ऋतपा इत्यृत – पाः । सुवर्वाट्थ्
स्वाहा । सुवर्वाडिति सुवः – वाट् । स्वाहा वट् ।
वट्थ् स्वयमभिगूर्ताय । स्वयमभिगूर्ताय नमः । स्वयमभिगूर्तायेति
स्वयम् – अभिगूर्ताय । नमं स्तृम्पन्ताम् । तृम्पता ए होत्राः ।
होत्रा मधोः । मधोर् घृतस्य । घृतस्य यज्ञपतिम् । यज्ञपतिमृषयः ।
यज्ञपतिमिति यज्ञ - पतिम् । ऋषय एनसा ।
एनसा ऽऽहु: । 29 (50/64)
T.S.3.2.8.2 - Kramam
आहुरित्याहुः ॥ प्रजा निर्भेक्ताः । प्रजा इति प्र – जाः ।
निर्भेका अनुतप्यमानाः । निर्भेका इति निः – भक्ताः ।
```

अनुतप्यमाना मधव्यौ । अनुतप्यमाना इत्यनु – तप्यमानाः । मधर्व्यौ स्तोकौ । स्तोकावप । अप तौ । तौ रराध । रराधेति रराध ॥ — । । । । । । । । सम् नः । नस्ताभ्याम् । ताभ्यां ं सृजतु । सृजतु विश्वकर्मा । विश्वकर्मा घोराः । विश्वकर्मेति विश्व – कर्मा । घोरा ऋषयः । ऋषयो नमः । नमो अस्तु । अस्त्वेभ्यः । एभ्य इत्येभ्यः ॥ चक्षुष एषाम् । एषाम् मनसः । मनसश्च । च सन्धौ । सन्धौ बृहस्पतये । सन्धाविति सम् - धौ । बृहस्पतये महि । महिषत् । सद् द्युमत् । द्युमन् नमः । द्युमदितिं द्यु – मत् । नम इति नमः ॥ नमो विश्वकर्मणे । विश्वकर्मणे सः । विश्वकर्मण इति विश्व-कर्मणे । स उ । उ पातु । पात्वस्मान् । अस्माननन्यान् । अनन्यान्थ् सोमपान् । सोमपान् मन्यमानः । सोमपानिति सोम – पान् । मन्यमान इति मन्यमानः ॥ प्राणस्य विद्वान् । प्राणस्येति प्र – अनस्य । विद्वान्थ् समरे । समरे न । समर इति सम् – अरे । न धीरः । धीर एनः । एनश्चकृवान् । चकृवान् मिहं । मिहं बद्धः । बद्ध एषाम् ।

एषामित्येषाम् ॥ तं विश्वकर्मन् । विश्वकर्मन् प्र । विश्वकर्मनिति विश्व – कर्मन् । 30 (50/61) T.S.3.2.8.3 - Kramam प्र मुञ्च । मुञ्च स्वस्तये । स्वस्तये ये । ये भक्षयन्तः । भक्षयन्तो न । न वसूनि । वसून्यानृहुः । आनृहुरित्यानृहुः ॥ यानग्नयः । अग्नयो ऽन्वतप्यन्त । अन्वतप्यन्त धिष्णियाः । अन्वतप्यन्तेत्यनु – अतप्यन्त । धिष्णिया इयम् । इयम् तेषाम् । तेषामवया । अवया दुरिष्ट्यै । दुरिष्ट्यै स्विष्टिम् । दुरिष्ट्या इति दुः – इष्ट्यै । स्विष्टिम् नः । स्विष्टिमिति सु – इष्टिम् । नस्ताम् । ताम् कृणोतु । कृणोतु विश्वकर्मा । विश्वकर्मा नमः । विश्वकर्मेति विश्व – कर्मा ॥ नमः पितृभ्यः । पितृभ्यो अभि । पितृभ्य इति पितृ – भ्यः । अभि ये । ये नः । नो अख्यन्न् । अख्यन्. यज्ञकृतः । यज्ञकृतों यज्ञकांमाः । यज्ञकृत इति यज्ञ – कृतः । यज्ञकांमाः स्देवाः । यज्ञकाम इति यज्ञ – कामाः । सुदेवा अकामाः । सुदेवा इति सु – देवाः । अकामा वः । वो दक्षिणाम् । दक्षिणाम् न । न नीनिम । नीनिम मा । मा नः । न स्तस्मात् । तस्मादेनसः ।

एनसः पापयिष्ट । पापयिष्टेति पापयिष्ट ॥ यावन्तो वै । वै सदस्याः ।

सदस्यास्ते । ते सर्वे । सर्वे दक्षिण्याः । दक्षिण्या स्तेभ्यः ।

तेभ्यो यः । यो दक्षिणाम् । दक्षिणाम् न । न नयेत् । 31 (50/58)

T.S.3.2.8.4 - Kramam

नयेदा । ऐभ्यः । एभ्यो वृश्च्येत । वृश्च्येत यत् ।

यद् वैश्वकर्मणानि । वैश्वकर्मणानि जुहोति । वैश्वकर्मणानीति

वैश्व – कर्मणानि । जुहोति सदस्यान् । सदस्यानेव । एव तत् ।

तत् प्रीणाति । प्रीणात्यस्मे । अस्मे देवासः । अस्मे इत्यस्मे ।

देवासो वपुषे । वपुषे चिकिथ्सत । चिकिथ्सत यम् । यमाशिरा ।

आशिरा दम्पती । दम्पती वामम् । दम्पती इति दम्पती ।

वाममञ्जूतः । अञ्जूत इत्यञ्जूतः ॥ पुमान् पुत्रः । पुत्रो जायते ।

जायते विन्दते । विन्दते वसु । वस्वथ । अथ विश्वे । विश्वे अरपाः ।

अरपा एधते । एधते गृहः । गृह इति गृहः ॥ आशीर्दाया दम्पती ।

आशीर्दायेत्याशीः – दाया । दम्पती वामम् । दम्पती इति दम्पती ।

वाममंत्रनुताम् । अञ्नुतामरिष्टः । अरिष्टो रायः । रायः सचताम् ।

आ ऽसिचत् । असिचथ् सन्दुग्धम् । सन्दुग्धम् कुम्भ्या । सन्दुंग्धमिति सम्-दुग्धम् । कुम्भ्या सह । सहेष्टेन । इष्टेन यामन्न् । यामन्नमतिम् । अमतिम् जहातु । जहातु सः । स इति सः ॥ सर्पिर्ग्रीवी पीवरी । सर्पिर्ग्रीवीति सर्पिः – ग्रीवी । 32 (50/57) T.S.3.2.8.5 - Kramam पीवर्यस्य । अस्य जाया । जाया पीवानः । पीवानः पुत्राः । पुत्रा अकृशासः । अकृशासो अस्य । अस्येत्यस्य ॥ सहजानिर्यः । सहजानिरिति सह – जानिः । यः सुमखस्यमानः । सुमखस्यमान इन्द्राय । सुमखस्यमान इति सु – मखस्यमानः । इन्द्रायाशिरम् । आशिरएं सह । सह कुम्भ्या । कुम्भ्या ऽदात् । अदादित्यदात् ॥ आशीर् में । आशीरित्यां – शीः । म ऊर्जम् । ऊर्जमुत । उत सुप्रजास्त्वम् । सुप्रजास्त्वमिषम् । सुप्रजास्त्वमिति सुप्रजाः – त्वम् । इषम् दधातु । दधातु द्रविणम् । द्रविण ए सवर्चसम् । सवर्चसमिति स – वर्चसम् ॥ सञ्जयन् क्षेत्राणि । सञ्जयन्निति सम् – जयन् । क्षेत्राणि सहसा । सहसा उहम् । अहमिन्द्र । इन्द्र कृण्वानः । कृण्वानो अन्यान् ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 3.2)

अन्या ् अधरान् । अधरान्थ् सपत्नान् । सपत्नानिति सपत्नान् ॥
— ।
भूतमिस । असि भूते । भूते मा । मा धाः । धा मुखम् । मुखमिस ।
असि मुखम् । मुखम् भूयासम् । भूयासम् द्यावापृथिवीभ्याम् ।
— ॥
द्यावापृथिवीभ्याम् त्वा । द्यावापृथिवीभ्यामिति द्यावा – पृथिवीभ्याम् ।
त्वा परि । परि गृह्णामि । गृह्णामि विश्वे । विश्वे त्वा । त्वा देवाः ।
देवा वैश्वानराः ( ) । वैश्वानराः प्र । 33 (50/56)

T.S.3.2.8.5 - Kramam

प्र च्यावयन्तु । च्यावयन्तु दिवि । दिवि देवान् । देवान् दृण्ह । दृण्हान्तरिक्षे । अन्तरिक्षे वयाण्सि । वयाण्सि पृथिव्याम् । पृथिव्याम् पार्थिवान् । पार्थिवान् ध्रुवम् । ध्रुवम् ध्रुवेण । ध्रुवेण । हिविषा । हिविषा ऽव । अव सोमम् । सोमम् नयामसि । नयामसीति । नयामसीति । नयामसीति । नयामसीति । नयामसि ॥ यथा नः । नः सर्वम् । सर्वमित् । इज् जगत् । जगदयक्ष्मम् । अयक्ष्मण् सुमनाः । सुमना असत् । सुमना इति सु – मनाः । असदित्यसत् ॥ यथा नः । न इन्द्रः । इन्द्र इत् । इद् विशः । विशः केवलीः । केवलीः सर्वाः । सर्वाः समनसः । समनसः करत् । समनस इति स – मनसः । करदिति करत् ॥

ा ॥ यथा नः । नः सर्वाः । सर्वा इत् । इद् दिशः । दिशो ऽस्माकम् । अस्माकम् केवलीः । केवलीरसन्न् । असन्नित्यसन्न् ॥ 34 (40/42) . (एनसा – विश्वकर्मन् – यो दक्षिणां न – सर्पिर्ग्रीवी – वैश्वनरा – श्चत्वारिज्ञच्च) (A8) T.S.3.2.9.1 - Kramam यद् वै । वै होता । होता ऽद्ध्वर्युम् । अद्ध्वर्युमभ्याह्वयते । । ॥ । । । । । । अभ्याह्वयते इत्यभि – आह्वयते । वज्रमेनम् । एनमभि । अभि प्र । प्र वर्तयति । वर्तयत्युक्यंशाः । उक्यंशा इति । उक्थेशा इत्युक्थं – शाः । इत्याह । आह प्रातस्सवनम् । प्रातस्सवनम् प्रतिगीर्य । प्रातस्सवनमिति प्रातः – सवनम् । प्रतिगीर्य त्रीणि । प्रतिगीर्येति प्रति – गीर्य । त्रीण्येतानि । एतान्यक्षराणि । अक्षराणि त्रिपदा । त्रिपदा गायत्री । त्रिपदेति त्रि - पदा । गायत्री गायत्रम् । गायत्रम् प्रांतस्सवनम् । प्रातस्सवनम् गायत्रिया । प्रातस्सवनमिति प्रातः – सवनम् । गायत्रियैव । एव प्रातस्सवने । प्रातस्सवने वर्जम् । प्रातस्सवन इति प्रातः – सवने । वज्रमन्तः । अन्तर् धत्ते । धत्त उक्थम् ।

उक्थं वाचि । वाचीति । इत्याह । आह माद्ध्यन्दिनम् । माद्ध्यन्दिन ए सर्वनम् । सर्वनम् प्रतिगीर्य । प्रतिगीर्य चत्वारि । प्रतिगीर्येति प्रति – गीर्य । चत्वार्येतानि । एतान्यक्षराणि । अक्षराणि चतुष्पदा । चतुष्पदा त्रिष्टुप् । चतुष्पदेति चतुः – पदा । त्रिष्टुप् त्रैष्ट्रभम् । त्रैष्ट्रभम् माद्ध्यन्दिनम् । माद्ध्यन्दिन ए सर्वनम् । सर्वनम् त्रिष्टुभा । त्रिष्टुभैव । एव माद्ध्यन्दिने । माद्ध्यन्दिने सर्वने । सर्वने वज्रम् । वज्रमन्तः । अन्तर् धत्ते । धत्त उक्थम् । 35 (50/59) T.S.3.2.9.2 - Kramam उक्थं ँवाचि । वाचीन्द्राय । इन्द्रायेति । इत्याह । आह तृतीयसवनम् । तृतीयसवनम् प्रतिगीर्य । तृतीयसवनमिति तृतीय – सवनम् । प्रतिगीर्य सप्त । प्रतिगीर्येति प्रति-गीर्य । सप्तैतानि । एतान्यक्षराणि । अक्षराणि सप्तपदा । सप्तपदा शक्वरी । सप्तपदेति सप्त – पदा । राक्वरी शाक्वरः । शाक्वरो वज्रः । वज्रो वज्रेण । वज्रेणैव । एव नृतीयसवने । तृतीयसवने वज्रम् । तृतीयसवन इति तृतीय – सवने । वज्रमन्तः । अन्तर् धंते । धत्ते ब्रह्मवादिनः । ब्रह्मवादिनो वदन्ति । बह्मवादिन इति ब्रह्म – वादिनः । वदन्ति सः । स तु । त्वै ।

वा अध्वर्युः । अद्ध्वर्युः स्यात् । स्याद् यः । यो यथासवनम् । यथासवनम् प्रतिगरे । यथासवनमिति यथा – सवनम् । प्रतिगरे छन्दा ्सि । प्रतिगर इति प्रति – गरे । छन्दा ्सि सम्पादयेत् । सम्पादयेत् तेजः । सम्पादयेदिति सम्-पादयेत् । तेजः प्रातस्सवने । प्रातस्सवन आत्मन् । प्रातस्सवन इति प्रातः – सवने । आत्मन् दधीत । दधीतेन्द्रियम् । इन्द्रियम् माद्ध्यन्दिने । माद्ध्यन्दिने सवने । सवने पशून् । पशू ७ स्तृतीयसवने । तृतीयसवन इति । तृतीयसवन इति तृतीय – सवने । इत्युक्थेशाः । उक्थेशा इति । उक्थेशा इत्युक्थ – ज्ञाः । इत्याह । आह प्रातस्सवनम् । प्रातस्सवनम् प्रतिगीर्य । प्रातसवनमिति प्रातः – सवनम् । प्रतिगीर्य त्रीणि । प्रतिगीर्येति प्रति – गीर्य । त्रीण्येतानि । एतान्यक्षराणि । अक्षराणि त्रिपदा । 36 (50/63) T.S.3.2.9.3 - Kramam त्रिपदा गायत्री । त्रिपदेति त्रि – पदा । गायत्री गायत्रम् । गायत्रम् प्रातस्सवनम् । प्रातस्सवनम् प्रातस्सवने । प्रातस्सवनमिति प्रातः – सवनम् । प्रातस्सवन एव । प्रातस्सवन इति प्रातः–सवने ।

एव प्रतिगरे । प्रतिगरे छन्दा ्सि । प्रतिगर इति प्रति – गरे । छन्दा ्सि सम् । सम् पादयति । पादयत्यथी । अथो तेजः । अथो इत्यथों । तेजो वै । वै गायत्री । गायत्री तेजः । तेजः प्रातस्सवनम् । प्रातस्सवनम् तेजः । प्रातस्सवनमिति प्रातः – सवनम् । तेजं एव । एव प्रांतस्सवने । प्रातस्सवन आत्मन्न् । प्रातस्सवन इति प्रातः – सवने । आत्मन् धंते । धत्त उक्थम् । उक्थं वाचि । वाचीति । इत्याह । आह माद्ध्यन्दिनम् । माद्ध्यन्दिन ए सवनम् । सवनम् प्रतिगीर्य । प्रतिगीर्य चत्वारि । प्रतिगीर्येति प्रति – गीर्य । चत्वार्येतानि । एतान्यक्षराणि । अक्षराणि चतुष्पदा । चतुष्पदा त्रिष्टुप् । चतुष्पदेति चतुः – पदा । त्रिष्टुप् त्रैष्टुभम् । त्रैष्टुभम् माद्ध्यन्दिनम् । माद्ध्यन्दिन ए सवनम् । सवनम् माद्ध्यन्दिने । माद्ध्यन्दिन एव । एव सवने । सवने प्रतिगरे । प्रतिगरे छन्दा एसि । प्रतिगर इति प्रति – गरे । छन्दा ्ंसि सम् । सम् पादयति । पादयत्यथीं । अथो इन्द्रियम् । अथो इत्यथो । इन्द्रियं ँवै । वै त्रिष्टुक् ।

त्रिष्टुगिन्द्रियम् । इन्द्रियम् माद्ध्यन्दिनम् । माद्ध्यन्दिनम् । सवनम् । सवनमिन्द्रियम् । 37 (50/61)

T.S.3.2.9.4 - Kramam

इन्द्रियमेव । एव माद्ध्यन्दिने । माद्ध्यन्दिने सवने । सवन आत्मन्न् । आत्मन् धत्ते । धत्त उक्थम् । उक्थं ँवाचि । वाचीन्द्राय । इन्द्रायेति । इत्याह । आह तृतीयसवनम् । तृतीयसवनम् प्रतिगीर्य । तृतीयसवनमितिं तृतीय - सवनम् । प्रतिगीर्यं सप्त । प्रतिगीर्येति प्रति – गीर्यं । सप्तैतानि । एतान्यक्षराणि । अक्षराणि सप्तपदा । सप्तपदा शक्वरी । सप्तपदेति सप्त – पदा । शक्वरी शाक्वराः । शाक्वराः पशवः । पशवो जागतम् । जागतम् तृतीयसवनम् । तृतीयसवनम् तृतीयसवने । तृतीयसवनमितिं तृतीय – सवनम् । तृतीयसवन एव । तृतीयसवन इति तृतीय – सवने । एव प्रतिगरे । प्रतिगरे छन्दा एंसि । प्रतिगर इति प्रति – गरे । छन्दा एंसि सम् । सम् पादयति । पादयत्यथों । अथों पश्चवः । अथो इत्यथों । पशवो वै । वै जगती । जगती पशवः । पशव स्तृतीयसवनम् । तृतीयसवनम् पशून् ।

तृतीयसवनमितिं तृतीय - सवनम् । पशूनेव । एव तृतीयसवने । तृतीयसवन आत्मन्न् । तृतीयसवन इति तृतीय – सवने । आत्मन् धत्ते । धत्ते यत् । यद् वै । वै होता । होता ऽद्ध्वर्युम् । अद्ध्वर्युमभ्याह्वयते । अभ्याह्वयत आव्यम् । अभ्याह्वयत इत्यभि – आह्वयते । आव्यमस्मिन्न् । अस्मिन् दधाति । दधाति तत् । तद् यत् । यन् न । नापहनीत । 38 (50/60) **T.S.3.2.9.5 - Kramam** अपहनीत पुरा । अपहनीतेत्यंप – हनीत । पुरा उस्यं । अस्य सम्वथ्सरात् । सम्वथ्सराद् गृहे । सम्वथ्सरादिति सं-वथ्सरात् । गृह आ। आ वेवीरत्र्। वेवीरञ्छो ्सा । शो ्सा मोदः। मोदं इव । इवेति । इति प्रत्याह्नयते । प्रत्याह्नयते तेन । प्रत्याह्नयत इति प्रति – आह्नयते । तेनैव । एव तत् । तदपं । अपं हते । हते यथा । यथा वै । वा आयताम् । आयताम् प्रतीक्षते । आयतामित्या – यताम् । प्रतीक्षत एवम् । प्रतीक्षत इति प्रति-ईक्षते । एवमद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युः प्रतिगरम् । प्रतिगरम् प्रति । प्रतिगरमिति प्रति – गरम् । प्रतीक्षते । ईक्षते यत् ।

यदभिप्रतिगृणीयात् । अभिप्रतिगृणीयाद् यथा । अभिप्रतिगृणीयादित्यभि – प्रतिगृणीयात् । यथा ऽऽयतया । आयतया समृच्छते । आयतयेत्या – यतया । समृच्छते तादृक् । समृच्छत इति सम् – ऋच्छते । तादृगेव । एव तत् । तद् यत् । यदर्द्धर्चात् । अर्द्धर्चा ल्लुप्येत । अर्द्धर्चादित्यर्द्ध – ऋचात् । लुप्येत यथा । यथा धावद्भ्यः । धावद्भ्यो हीयते । धावद्भ्य इति धावत् – भ्यः । हीयते तादृक् । तादृगेव । एव तत् । तत् प्रबाहुक् । प्रबाहुग् वै । प्रबाहुगिति प्र - बाहुक्। वा ऋत्विजाम्। ऋत्विजामुद्गीथाः। उद्गीथा उद्गीथः । उद्गीथा इत्युत् – गीथाः । उद्गीथ एव । उद्गीथ इत्युत् – गीथः । एवोद्गातृणाम् । उद्गातृणामृचः । उद्गातृणामित्युत् – गातृणाम् । 39 (50/65) T.S.3.2.9.6 - Kramam ऋचः प्रणवः । प्रणव उक्थश्रण्सिनाम् । प्रणव इति प्र – नवः । उक्थश्रां सिनाम् प्रतिगरः । उक्थश्रं सिनामित्युक्थ – श्रं सिनाम् । प्रतिगरों ऽद्ध्वर्यूणाम् । प्रतिगर इति प्रति – गरः । अद्ध्वर्यूणां यः । य एवम् । एवं विद्वान् । विद्वान् प्रतिगृणाति । प्रतिगृणात्यन्नादः ।

प्रतिगृणातीति प्रति – गृणाति । अन्नाद एव । अन्नाद इत्यन्न-अदः । एव भवति । भवत्या । आ ऽस्य । अस्य प्रजायाम् । प्रजायां वाजी । वै होता । होता ऽसौ । असावद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युर् यत् । यदासीनः । आसीनः राज्सिति । राज्सत्यस्याः । अस्या एव । एव तत् । तद्धोता । होता न । नैति । एत्यास्ते । आस्त इव । इव हि । हीयम् । इयमथी । अथो इमाम् । अथो इत्यथो । इमामेव । एव तेन । तेन यजमानः । यजमानो दुहे । दुहे यत् । यत् तिष्ठन् प्रतिगृणाति । प्रतिगृणात्यमुष्याः । प्रतिगृणातीति प्रति – गृणाति । । अमुष्या एव । एव तत् । तदद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युर् न । नैति । एति तिष्ठति । 40 (50/58)

T.S.3.2.9.7 - Kramam

इतःप्रदानमितीतः – प्रदानम् । देवा उप । उप जीवन्ति । जीवन्ति यत् । यत् तिष्ठन् । तिष्ठन् प्रतिगृणाति । प्रतिगृणाति तस्मात् । प्रतिगृणातीति प्रति – गृणाति । तस्मादमुतःप्रदानम् । अमुतःप्रदानम् मनुष्याः । अमुतःप्रदानमित्यमुतः – प्रदानम् । मनुष्या उप । उप जिवन्ति । जीवन्ति यत् । यत् प्राङ् । प्राङासीनः । आसीनः राज्सति । राज्सति प्रत्यङ् । प्रत्यङ् तिष्ठन् । तिष्ठन् प्रतिगृणाति । प्रतिगृणाति तस्मात् । प्रतिगृणातीति प्रति – गृणाति । तस्मात् प्राचीनम् । प्राचीन ए रेतः । रेतो धीयते । धीयते प्रतीचीः । प्रतीचीः प्रजाः । प्रजा जायन्ते । प्रजा इति प्र-जाः । जायन्ते यत् । यद् वै । वै होता । होता ऽद्ध्वर्युम् । अद्ध्वर्युमभ्याह्वयते । । ॥ । । । । । । अभ्याह्वयते इत्यभि – आह्वयते । वज्रमेनम् । एनमभि । अभि प्र । प्र वर्तयति ( ) । वर्तयति पराङ् । पराङा । आ वर्तते । वर्तते वज्रम् । वज्रमेव । एव तत् । तन् नि ।

```
नि करोति । करोतीति करोति ॥ 41 (58/65)
(सवने वज्रमन्तर्धत्ते – त्रीण्येतान्यक्षराणी – न्द्रियं माद्ध्यन्दिन र्
सवनं – नो – द्रातृणा – मध्वर्युर्नैति – वर्तयत्य – ष्टौ च) (49)
T.S.3.2.10.1 - Kramam
उपयामगृहीतो ऽसि । उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहीतः ।
असि वाक्षसत् । वाक्षसदिसि । वाक्षसिदिति वाक्ष – सत् । असि
वाक्पाभ्याम् । वाक्पाभ्याम् त्वा । वाक्पाभ्यामिति वाक् – पाभ्याम् ।
त्वा क्रतुपाभ्याम् । क्रतुपाभ्यामस्य । क्रतुपाभ्यामिति क्रतु–पाभ्याम् ।
अस्य यज्ञस्य । यज्ञस्य धुवस्य । ध्रुवस्याद्ध्यंक्षाभ्याम् ।
अद्ध्यक्षाभ्याम् गृह्णामि । अद्ध्यक्षाभ्यामित्यधि – अक्षाभ्याम् ।
गृह्णाम्युपयामगृहीतः । उपयामगृहीतो ऽसि । उपयामगृहीत
इत्युपयाम – गृहीतः । अस्यृतसत् । ऋतसदिस ।
ऋतसदित्यृत – सत् । असि चक्षुष्पाभ्याम् । चक्षुष्पाभ्याम् त्वा ।
चक्षुष्पाभ्यामितिं चक्षुः – पाभ्याम् । त्वा क्रतुपाभ्याम् ।
क्रतुपाभ्यामस्य । क्रतुपाभ्यामिति क्रतु – पाभ्याम् । अस्य यज्ञस्य ।
यज्ञस्य धुवस्य । धुवस्याद्ध्यक्षाभ्याम् । अद्ध्यक्षाभ्याम् गृह्णामि ।
```

अद्ध्यक्षाभ्यामित्यधि – अक्षाभ्याम् । गृह्णाम्युपयामगृहीतः । उपयामगृहीतो ऽसि । उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहीतः । असि श्रुतसत् । श्रुतसदिस । श्रुतसदिति श्रुत – सत् । असि श्रोत्रपाभ्याम् । श्रोत्रपाभ्याम् त्वा । श्रोत्रपाभ्यामिति श्रोत्र-पाभ्याम् । त्वा क्रतुपाभ्याम् । क्रतुपाभ्यामस्य । क्रतुपाभ्यामिति क्रतु-पाभ्याम् ॥ अस्य यज्ञस्य । यज्ञस्य धुवस्य । धुवस्याध्यक्षाभ्याम् । अद्ध्यक्षाभ्याम् गृह्णामि । अद्ध्यक्षाभ्यामित्यधि – अक्षाभ्याम् । गृह्णामि देवेभ्यः । देवेभ्यस्त्वा । त्वा विश्वदेवेभ्यः । विश्वदेवेभ्यस्त्वा । विश्वदेवेभ्य इति विश्व – देवेभ्यः । त्वा विश्वभयः । विश्वभयस्त्वा । त्वा देवेभ्यः । देवेभ्यो विष्णो । विष्णवुरुक्रम । उरुक्रमैषः । उरुक्रमेत्युरु – क्रम । एष ते । ते सोमः । सोमस्तम् । तर् रक्षस्व । रक्षस्व तम् । 42 (50/67) T.S.3.2.10.2 - Kramam तम् ते । ते दुश्वक्षाः । दुश्वक्षा मा । दुश्वक्षा इति दुः – चक्षाः । मा ऽव । अव ख्यत् । ख्यन् मयि । मयि वसुः । वसुः पुरोवसुः । पुरोवसुर् वाक्पाः । पुरोवसुरिति पुरः – वसुः । वाक्पा वाचम् ।

```
वाक्पा इति वाक् – पाः । वाचम् मे । मे पाहि । पाहि मयि ।
मिय वसुः । वसुर् विदह्नसुः । विदह्नसु श्रक्षुष्पाः ।
विदद्वसुरिति विदत् – वसुः । चक्षुष्पा श्रक्षुः । चक्षुष्पा इति
चक्षुः – पाः । चक्षुर् मे । मे पाहि । पाहि मयि । मयि वसुः ।
वसुः सम्यद्वसुः । सम्यद्वसुः श्रोत्रपाः । सम्यद्वसुरिति
सम्यत् – वसुः । श्रोत्रपाः श्रोत्रम् । श्रोत्रपा इति श्रोत्र – पाः ।
श्रोत्रं मे । मे पाहि । पाहि भूः । भूरसि । असि श्रेष्टः ।
श्रेष्ठों रञ्मीनाम् । रञ्मीनाम् प्राणपाः । प्राणपाः प्राणम् । प्राणपा इति
प्राण – पाः । प्राणम् मे । प्राणमिति प्र – अनम् । मे पाहि ।
पाहि धूः । धूरसि । असि श्रेष्ठः । श्रेष्ठो रश्मीनाम् ।
रिमनामपानपाः । अपानपा अपानम् । अपानपा इत्यपान – पाः ।
अपानम् मे । अपानमित्यप – अनम् । मे पाहि । पाहि यः ।
यो नः । न इन्द्रवायू । इन्द्रवायू मित्रावरुणौ ।
इन्द्रवायू इतीन्द्र – वायू । मित्रावरुणाविश्वनौ । मित्रावरुणाविति
मित्रा - वरुणौ । अश्विनावभिदासति । अभिदासति भ्रातृव्यः ( ) ।
```

अभिदासतीत्यभि - दासति । भ्रातृव्य उत्पिपीते । उत्पिपीते श्रभः । उत्पिपीत इत्युत् – पिपीते । शुभस्पती । पती इदम् । पती इति पती । इदमहम् । अहम् तम् । तमधरम् । अधरम् पादयामि । पादयामि यथा । यथेन्द्र । इन्द्राहम् । अहमुत्तमः । उत्तमश्चेतयानि । उत्तम इत्युत् – तमः । चेतयानीति चेतयानि ॥ 43 (63/80) (रक्षस्व – भ्रातृव्य – स्त्रयोदश च) (A10) T.S.3.2.11.1 - Kramam प्रसः। सो अग्ने। अग्ने तव। तवोतिभिः। ऊतिभिः सुवीराभिः। ऊतिभिरित्यूति – भिः । सुवीराभिस्तरति । सुवीराभिरिति सु – वीराभिः । तरित वाजकर्मभिः । वाजकर्मभिरिति वाजकर्म – भिः ॥ यस्य त्वम् । त्वर् सख्यम् । सख्यमाविथ । आविथेत्याविथ ॥ प्र होत्रे । होत्रे पूर्व्यम् । पूर्व्यं वचः । वचो उग्नये । अग्नये भरत । भरता बृहत् । बृहदिति बृहत् ॥ विपाम् ज्योती ्षि । विपामिति वि – पाम् । ज्योती ्षि बिभ्रते । बिभ्रते न । न वेधसे । वेधस इति वेधसे ॥ अग्ने त्री । त्री ते । ते वाजिना । वाजिना त्री । त्री सधस्था । सधस्था तिस्रः । सधस्थेति सध – स्था । तिस्रस्ते ।

ते जिह्वाः । जिह्वा ऋतजात । ऋतजात पूर्वीः । ऋतजातेत्यृत-जात । पूर्वीरिति पूर्वीः ॥ तिस्र उ । उ ते । ते तनुवः । तनुवो देववाताः । देववातास्ताभिः । देववाता इति देव – वाताः । ताभिर् नः । नः पाहि । पाहि गिरः । गिरो अप्रयुच्छन्न । । । । । । । । । । अप्रयुच्छनित्यप्र – युच्छन्न् ॥ सं वाम् । वां कर्मणा । कर्मणा सम् । समिषा। इषा हिनोमि। 44 (50/56) T.S.3.2.11.2 - Kramam हिनोमीन्द्राविष्णू । इन्द्राविष्णू अपसः । इन्द्राविष्णू इतीन्द्रा–विष्णू । अपसस्पारे । पारे अस्य । अस्येत्यस्य ॥ जुषेथां "यज्ञम् । यज्ञम् द्रविणम् । द्रविणम् च । च धत्तम् । धत्तमरिष्टैः । अरिष्टैर् नः । नः पथिभिः । पथिभिः पारयन्ता । पथिभिरिति पथि – भिः । परा जयेथे । जयेथे न । जयेथे इति जयेथे । न परा । परा जिग्ये । जिग्ये कतरः । कतरश्चन । चनैनोः । एनोरित्येनोः ॥ इन्द्रश्च । च विष्णो । विष्णो यत् । विष्णो इति विष्णो । यदपस्पृधेथाम् । अपस्पृधेथाम् त्रेधा । त्रेधा सहस्रम् । सहस्रं ँवि । वि तत् ।

तदैरयेथाम् । ऐरयेथामित्यैरयेथाम् ॥ त्रीण्यायू ्षि । आयू ्षि तव ।
तव जातवेदः । जातवेदस्तिस्रः । जातवेद इति जात – वेदः ।
तिस्र आजानीः । आजानीरुषसः । आजानीरित्या – जानीः ।
उषसस्ते । ते अग्ने । अग्न इत्यग्ने ॥ ताभिर् देवानाम् । देवानामवः ।
अवो यक्षि । यक्षि विद्वान् । विद्वानथ । अथा भव । 45 (50/56)

<u>T.S.3.2.11.3 - Kramam</u>

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 3.2)

साक ् हथः । हथो अप्रति । अप्रत्यसुरस्य । असुरस्य वीरान् ।

वीरानिति वीरान् ॥ उत माता । माता महिषम् । महिषमनु ।

अन्ववेनत् । अवेनदमी । अमीत्वा ( ) । अमी इत्यमी । त्वा जहति ।

जहति पुत्र । पुत्र देवाः । देवा इति देवाः ॥ अथाब्रवीत् । अब्रवीद्

वृत्रम् । वृत्रमिन्द्रः । इन्द्रो हनिष्यन् । हनिष्यन्थ् सखे । सखे विष्णो ।

विष्णो वितरम् । विष्णो इति विष्णो । वितरं वि । वितरमिति

व – तरम् । वि क्रमस्व । क्रमस्वेति क्रमस्व ॥ 46 (63/68)

 Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्र्यः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्र्यः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्र्यः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्र्यः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्रयः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्रयः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्रयः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्रयः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्रयः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्रयः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्रयः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्रयः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्रयः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्रयः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्रयः स्वस्ति –

 (यो वै पवमानानां – त्रीणि – पिरभूरः – स्प्रयः स्वस्ति –

 (यो वै प्रयो पिरभूरः – स्प्रयः स्वस्ति –

 (यो वै प्रयो पिरभूरः – स्वस्ति – स्वस्ति –

 (यो वै प्रयो पिरभूरः – स्वस्ति – स्वस्ति – स्वस्ति –

 (यो वै प्रयो पिरभूरः – स्वस्ति – स्वस्ति – स्वस्ति –

 (यो वै पिरभूरः – स्वस्ति – स्वस्ति – स्वस्ति – स्वस्ति –

 (यो वि प्रयो पिरभूरः – स्वस्ति –

First and Last Padam of Second Prasnam of Kandam 3:-। (यो वै पवमानानां – ँविक्रमस्व)

। ॥ हरिः ओं ॥

॥ इति तृतीय काण्डे द्वितीयप्रश्नः – क्रम पाठः समाप्तः ॥

_____

<u>Details of Panchati</u>, <u>Padam and Krama Vaakyam for Kandam 3 – Prasanam 1 – TS</u> 3.2

	Panchati	Padams	Krama Vaakyam
Anuvakam 1	3	142	163
Anuvakam 2	3	153	187
Anuvakam 3	4	195	231
Anuvakam 4	5	233	268
Anuvakam 5	7	344	423
Anuvakam 6	3	172	204
Anuvakam 7	3	172	186
Anuvakam 8	6	290	338
Anuvakam 9	7	358	431
Anuvakam 10	2	113	147
Anuvakam 11	3	163	180
Total →	46	2335	2758